

Granskning av Ekonomistyrning

Rapport

Älvsbyns kommun

KPMG AB

2025-01-20

Antal sidor 16

Bilaga 1

Älvsbyns kommun
Granskning av Ekonomistyrning

2025-01-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Ansvarsfördelning	6
3.2	Övergripande styrning för budget och uppföljning	8
3.3	Arbetsätt	12
4	Samlad bedömning och rekommendationer	16

1 Sammanfattning

KPMG har av Älvsbyns kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner för ekonomistyrning. Granskningen ingår i revisionsplan för 2024.

Syftet med granskningen har varit att konstatera om kommunstyrelsen har ändamålsenliga rutiner för att styra och följa upp ekonomin.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte säkerställt ändamålsenliga rutiner för att styra och följa upp ekonomin.

Kommunfullmäktige har antagit styrdokument som strategisk budget och plan som inkluderar en beskrivning av mål- och budgetprocessen. Däremot ser vi att det inte i tillräcklig utsträckning finns dokumentationen avseende uppföljning och återrapportering samt beslut och åtgärder vid budgetavvikelser. Vi ser att kommunstyrelsen beslutat att genomföra ett flertal utredningsuppdrag, och konstaterar att kommunstyrelsen även behöver fatta, alternativt rekommendera kommunfullmäktige att fatta, strategiskt större beslut för att säkerställa uppfyllnad av kommunfullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Kommunchef har enligt delegationsordningen delegation på att omfördela driftsbudget mellan de olika verksamheterna inom kommunstyrelsens verksamhetsområden. Besluts punkter innehåller inte några ekonomiska begränsningar och innefattar en betydande del av kommunen verksamhet. Vi ser det som en risk att delegationen inte tar hänsyn till ansvar och mandat inom olika verksamhetsområden.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Revisionsfråga	Bedömning
Är ansvaret för budget och uppföljning tydligt?	Delvis
Finns tydliga riktlinjer för budget och uppföljning?	Delvis
Finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och prognostisera kostnader?	Nej
Finns formaliserade arbetssätt för att hantera avvikelser i förhållande till budget och prognos?	Nej
Finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och återrapportera beslutade åtgärder?	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

2025-01-20

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att ekonomisk uppföljning rapporteras regelbundet enligt beslutad tidsplanering
- Säkerställa att planeringen av sammanträden för kommunstyrelsen är förenlig med ekonomisk uppföljning.
- Genomföra en översyn av utskottens ekonomistyrning inom sitt arbetsområde för att eventuellt förändra utskottens ansvar tills pågående utredning av den politiska organisationen för nästa mandatperiod är färdigställd.
- Ytterligare tydliggör chefers ansvar och mandat att ta beslut för att bedriva verksamhet inom de ekonomiska ramar som ges
- Genomföra en översyn av kommunstyrelsens delegationsordning gällande ekonomi så att beslut fattas på lämplig nivå utifrån ett ekonomistyrningsperspektiv
- Säkerställa att det finns rutiner för prognos, avvikelshantering och återrapportering av avvikelser.
- Säkerställa att beslutade utredningar återrapporteras till kommunstyrelsen under 2025.

2 Bakgrund

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit till att konstatera om kommunstyrelsen har ändamålsenliga rutiner för att styra och följa upp ekonomin.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns tydliga riktlinjer för budget och uppföljning?
- Är ansvaret för budget och uppföljning tydligt?
- Finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och prognostisera kostnader?
- Finns formaliserade arbetssätt för att hantera avvikelser i förhållande till budget och prognos?
- Finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och återrapporera beslutade åtgärder?

Fokus är de övergripande processerna och avser år 2023 och delar av år 2024. Granskningen avser kommunstyrelsen och dess utskott.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 5 kap. 1§, 6 kap. 6 § samt 11 kap. 5-6 § Kommunallagen
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

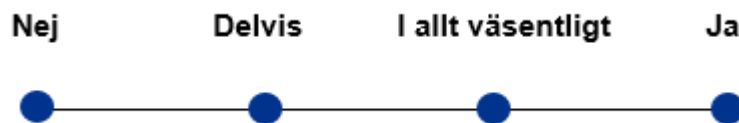
Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och genomgång av kommunstyrelsens protokoll 2024

- Dokumentstudier av
 - o Riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt RUR
 - o Strategisk plan 2024-2026
 - o Bilaga 3 Följ upp och analysera strategiska planen
 - o Strategisk plan 2025-2028
 - o Finansreglemente
 - o Kommunstyrelsens reglemente
 - o Kommunstyrelsens delegationsordning 2024-04-15
 - o Planvision 2030
 - o Verksamhetsredovisning 2024-11-04
 - o Delårsrapport augusti 2024

- Intervjuer har genomförts med
 - o Kommunchef
 - o Ekonomichef
 - o Socialchef
 - o Skolchef
 - o Kommunstyrelsens ordförande
 - o Kommunstyrelsens vice ordförande
 - o Allmänna utskottet och övriga nämnders ordförande

- Stickprovsvisa kontroller av kommunstyrelsens protokoll 2024

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktakontrollera rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Ansvarsfördelning

3.1.1 Kommunstyrelsen och delegationsordning

Av kommunstyrelsens reglemente¹ framgår att styrelsen har övergripande uppgifter som bland annat innefattar ledningsfunktion, som innebär att kommunstyrelsen är kommunens ledande organ för styrning och ledning. Enligt reglementet har kommunstyrelsen ansvar för att samordna, planera och följa upp samtlig kommunal verksamhet och den kommunala ekonomin.

Därutöver ska kommunstyrelsen enligt reglementet även för varje år upprätta en strategisk plan för sitt arbete som sedan fastställs av kommunfullmäktige. Den strategiska planen ska beskriva verksamhet och kommungemensam styrning, en behovs- och omvärldsanalys ska utföras, politiska mål utarbetas och en framtidsbild ska tecknas av verksamheten.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår bland annat att ansvara för att de av fullmäktige fastställda målen, planerna för verksamheten och att ekonomin efterlevs så att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt. Kommunstyrelsen ska även ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen.

Av kommunstyrelsens delegationsordning² framgår att kommunchef har delegation att omdisponera medel inom ram i driftsbudgeten. Vi noterar att det inte finns några ekonomiska ramar för denna delegation. I övrigt sker ingen delegation vad gäller hantering av budgeten. Av delegationsordningen framgår att kommunstyrelsen kan, enligt 6 kap 37§ KL delegera till:

- Presidiet
- Ett utskott
- En ledamot eller ersättare
- En av kommunens anställda (7 kap 5§ KL)

Av delegationsordningen framgår att inköp följer KF 2021-02-15§ 8 och 9 samt riktlinje "inköp". Delegation för inköp upp till fastställda beloppsgränser för inköp ges till enhetschef (>100 000 kr), skolchef och socialchef (>615 312 kr) samt kommunchef (>5 000 000 kr). Styrdokumentet "Upphandling och Inköspolicy"³ förtydligar ansvarsfördelning och roller i syfte att ta hållbarhet, etik och affärsmässighet i beaktande vid inköp.

¹ Kommunfullmäktige 2023-11-27 §170

² Kommunstyrelsen 2024-04-15 §81

³ Kommunfullmäktige 2023-10-30 §115

I intervjuer samt arbetsordning för allmänna utskottet ⁴framgår att det allmänna utskottet handhar budgetberedning. I övrigt uppges varken det allmänna utskottet eller något annat av utskotten ett uttalat ekonomiskt ansvar, i stället ska dessa enbart handa frågor om verksamhetens utförande. I intervju nämns dock att det inte heller finns några hinder för utskotten att följa verksamheternas ekonomiska utveckling även om detta inte är ålagt utskotten. Vid granskning av utskottens arbetsordningar konstateras att inget av utskotten i dagsläget har ansvar att följa det ekonomiska utfallet i verksamheten. I faktakontrollen påpekas att den politiska utskottsorganisationen är ett arv från tidigare mandatperioder. Beslut har fattats ⁵ att ersätta socialutskottet med socialnämnd med fullt budgetansvar tidigast 2025-03-01. Även en utredning av den politiska organisationen är tillsatt, för eventuell förändring till nästkommande mandatperiod.

3.1.2 Chef- och ledningspolicy

Av Chefs- och ledningspolicy⁶ framgår att kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Där framgår att kommunstyrelsen, som utses av kommunfullmäktige, har arbetsgivaransvar samt uppsiktsplikt för kommunens alla verksamheter. Kommunchefen har kommunstyrelsens uppdrag att operativt leda och samordna helheten. Ansvarsfördelningen mellan kommunens förtroendevalda och verksamheten baseras övergripande på att de förtroendevalda är ansvariga för vad som ska genomföras och när det ska ske, och verksamheten är ansvarig för hur besluten ska genomföras och av vem.

Vidare framgår av chefs- och ledningspolicyn att chefer i Älvsbyns kommun ansvarar för ekonomi, verksamhet och personal. De har därmed ansvar för att planera, besluta och agera så att kommunens verksamhet gynnar en hållbar utveckling, dvs en ekonomisk, miljömässig och social-utveckling.

3.1.3 Bedömning

Vår bedömning är att ansvaret för budget och uppföljning delvis är tydligt

Bedömningen baseras på att reglementet och delegationsordningen till viss del beskriver ansvaret för budget och uppföljning. Vi konstaterar att utskotten har verksamhet som ansvarsområde, utan att detta tydligt kopplas till uppföljning av budget och ekonomi. Av chefs – och ledningspolicy framgår att chefer i Älvsbyns kommun ansvarar för ekonomi, verksamhet och personal.

Vi anser även det bör finnas en tydligare koppling mellan verksamhetsbeslut och ekonomiska förutsättningar och dess konsekvenser, både vad gäller chefers ansvar för ekonomi, verksamhet och personal samt även utskottens ansvar vad gäller beslut om verksamheterna. Vi noterar att organisationen förändras från med införande av socialnämnd med fullt budgetansvar tidigast 2025-03-01 samt att en utredning av den politiska organisationen pågår.

⁴ Kommunstyrelsen 2023-09-04 §160

⁵ Kommunfullmäktige 2024-11-25 §125

⁶ Kommunfullmäktige 2023-04-24 §69

Kommunchef har enligt delegationsordningen delegation på att omfördela driftsbudget mellan de olika verksamheterna inom kommunstyrelsens verksamhetsområden. Besluts punkter innehåller inte några ekonomiska begränsningar och innefattar en betydande del av kommunen verksamhet. Då det är en betydande del av kommunens verksamhet som regleras av olika lagstiftningar ser vi att det finns risk att delegationen inte tar hänsyn till ansvar och mandat inom olika verksamhetsområden.

Enligt vår bedömning är delegationen långtgående, ingripande och kan anses avse verksamhetens omfattning som enligt kommunallagens bestämmelser inte kan delegeras.

3.2 Övergripande styrning för budget och uppföljning

3.2.1 Styrande dokument för ekonomistyrning

"Riktlinjer för God Ekonomisk hushållning samt resultatutjämningsreserven (RUR)"⁷ anger att ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet som sträcker sig längre än budgetperspektivet på ett eller tre år.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Principen för det finansiella perspektivet är att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Principen för verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. De ekonomiska medlen utgör en restriktion för verksamhetens omfattning. I kommunfullmäktiges formulerade finansiella mål "Resultatet ska uppgå till mins 1 procent av skatter och kommunalekonomisk utjämning över en rullande femårsperiod" framgår att en viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande intäkter och kostnader.

Mål- och budgetprocess

Av Strategisk plan för Älvsbyns kommun 2024–2026⁸ framgår bland annat riktlinjer för både mål- och budgetprocess samt uppföljning av den ekonomiska utvecklingen.

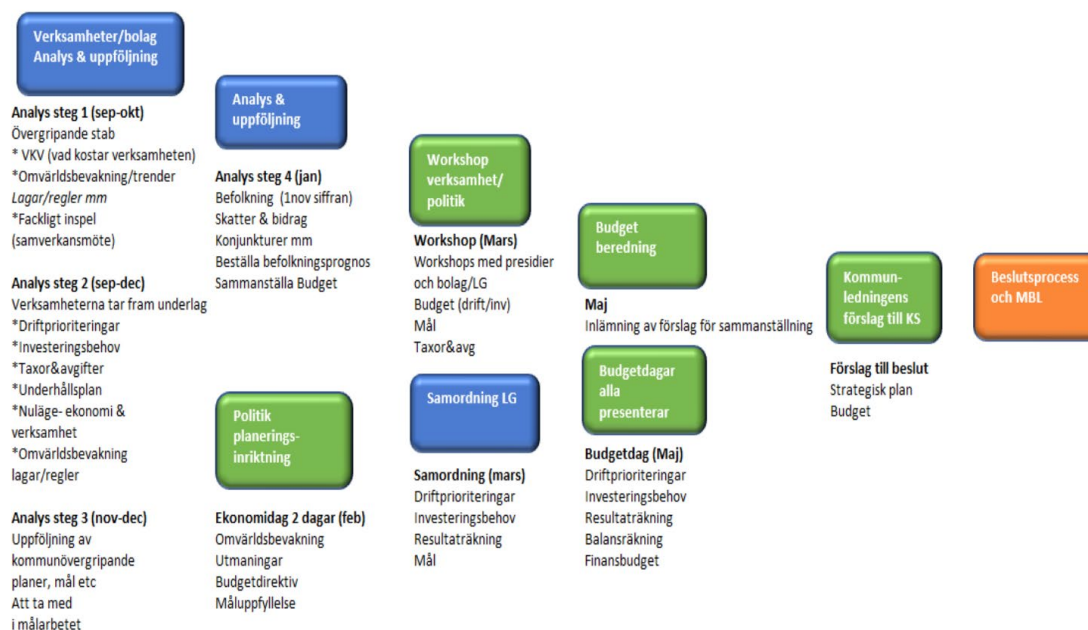
I intervjuer framgår att mål- och budgetprocessen inleds under hösten. Som beskrivet i processen kartläggs då vilka utmaningar och möjligheter kommunen står inför. Av strategisk plan framgår att tjänstepersoner ska utarbeta en omvärldsanalys för att få kunskap om vilka händelser som påverkar Älvsbyns kommuns verksamheter och dess ekonomi. Tjänstepersoner från olika verksamheter i kommunen analyserar kommunens ekonomiska situation och nuläge. Underlaget presenteras för politiken under fastställda ekonomidagar i februari, som start av arbetet med mål och budget. Därefter tas ett budgetdirektiv där läget framgår och politiken ger ett första direktiv till verksamheterna inför det fortsatta budgetarbetet.

⁷ Kommunfullmäktige 2023-06-19, §312

⁸ Kommunfullmäktige 2023-06-19, §90, 93, 94, 95

Nedan: skiss över mål- och budgetprocessen från riktlinjen.

Bilaga 3 Mål- och budgetprocess

I intervjuer framkommer att det pågår ett förändringsarbete av resursfördelningen i kommunen då kommunstyrelsen har beslutat att införa Sveriges Kommuner och Regioner, (SKR), prislappsmodell. Prislappsmodellen baseras på verksamheternas kostnader i stället för nuvarande modell som baseras på tidigare årsbudget. Prislappsmodellen innebär även att flertal förändringar behöver genomföras i redovisningen, bland annat att interhyror behöver införas för att kostnadsföra lokalhyror i den verksamhet de tillhör. Det beskrivs att det kommer att innebära stora förändringar i budgetfördelningen för vissa verksamheter inom kommunen.

För att införa den nya budgetmodellen så smidigt som möjligt i kommunen har beslut⁹ tagits att det är en övergångsbudget år 2025 till prislappsmodellen. För att förbereda införandet av prislappsmodellen år 2026.

Uppföljning

Som framgår av "Strategisk plan för Älvsbyns kommun 2024-2026" ska ekonomin följas upp genom månatliga ekonomiska rapporter till kommunstyrelsen, delårsrapport per januari-augusti och årsrapporten. Månadsrapporteringen ska utgöra beslutsunderlag för kommunstyrelsen för att kunna agera i tid. Stor vikt ska läggas på analysen för årsprognosen vid varje rapporteringstillfälle.

⁹ Källa

I tabellen nedan framgår perioder för uppföljning och rapportering enligt plan.

Period	Uppföljning	Rapportering till Kommunstyrelsen
Januari – februari	Mars	April
Januari – mars	April	Maj
Januari – april	Maj	
Januari – augusti	September	Oktober
Januari – september	Oktober	November
Januari – oktober	November	December
Januari – november	December	
Årsrapporten	Januari	

Måluppfyllelsen följs upp i april, vid delårsrapport per januari-augusti och årsrapporten. Av bilaga till den strategiska planen framgår vilka årsmål som ska följas upp vid respektive tillfälle, samt vem som är ansvarig för analysen av respektive mål.

I intervjuer beskrivs att under 2024 har det varit svårigheter att färdigställa ekonomisk redovisning av månaden i tid inför kommunstyrelsens sammanträden, varvid rapportering enligt plan inte har skett under året. Vi har av protokoll inte kunnat utläsa att någon ekonomisk rapportering skett innan delårsrapporten. Av protokollet framgår att verksamhetsuppföljning skett. Vi har inte tagit del av underlag som visar på vad verksamhetsuppföljningens innehåll.

Vidare beskrivs att förvaltningen inte hade möjlighet att rapportera kommunens ekonomi per oktober för kommunstyrelsen i november, då kommunstyrelsens sammanträde var i början av månaden, den 4 november. Det innebär att den ekonomiska rapporten per oktober beslutades redovisas till kommunstyrelsen den 16 december.

Återrapportering enligt förteckning¹⁰ från kommunen har under 2024 skett enligt följande:

- KS 2024-02-05 rapporterades budgetavvikelser KS § 14.
- KS sammanträde ej under april
- KS 2024-05-20 Ekonomisk rapport för januari till april redovisades KS§92
- KS 2024-09-16 redovisning av uppdrag gällande ekonomisk rapport per april§ KS § 186.
- KS 2024-10-07 Delårsbokslut januari till augusti.
- KS§ 208KS 2024-11-04 § 244 under ärende verksamhetsredovisning § 244 rapporterar verksamheten att en redovisning per september/oktober ej kunde göras då det var kort om tid och att delåret hanterades då.
- Vid granskningstillfället uppges att ekonomisk rapport för januari till oktober kommer att presenteras för kommunstyrelsen 2024-12-16.

¹⁰ E-postmeddelande från ekonomichef 2024-12-16

Av ovan sammanställning noterar vi att budgetavvikelser för året redovisades 2024-02-05, samt att årets första ekonomiska rapport för januari till april rapporterades till kommunstyrelsen 2024-05-20. I april hade kommunstyrelsen inte något sammanträde. I november rapporterades inte någon ekonomisk redovisning enligt planen för uppföljningen till kommunstyrelsen. I faktakontrollen uppges att den ekonomiska resultatuppföljningen har förstärkts från tidigare två gånger per år (delår och helår) och att ekonomisk rapport har presenterats kommunstyrelsen i 5 av 7 planerade rapporteringstillfällen.

I intervjuer beskrivs att inför 2025 är kommunstyrelsens sammanträden planerats så att sammanträdesdagar är bättre anpassade för ekonomisk återsrapportering. Kommunstyrelsens sammanträdesplan är beroende av utskotten och kommunfullmäktiges sammanträdesdatum.

Av strategisk plan och budget 2025–2028 framgår att ekonomin följs upp genom månatliga ekonomiska rapporter till kommunstyrelsen, delårsrapport per januari-augusti och årsrapporten. Perioder för uppföljning och rapportering ska ske enligt nedan:

Period	Rapportering till Kommunstyrelsen
Januari – februari	Mars
Januari – april	Juni
Januari – augusti	Oktober
Januari – oktober	December
Årsrapporten	Mars

3.2.2 Bedömning

Vår bedömning är att det delvis finns tydliga riktlinjer för budget och uppföljning

Bedömningen baseras på att strategisk plan och budget innefattar mål- och budgetprocess med riktlinjer för budgetarbetet. Strategisk plan och budget innefattar även tidsplanering för rapportering till kommunstyrelsen. Vi konstaterar att övergripande riktlinjer för hur uppföljning ska ske finns i strategisk plan och budget. Vi konstaterar även att rapporteringen till kommunstyrelsen inte skett enligt plan under 2024 vilket är enligt vår mening visar på brister. Genom att kommunstyrelsen inte fått ekonomisk uppföljning enligt plan kan det enligt vår bedömning innebära att kommunstyrelsens möjlighet att vidta åtgärder för ekonomin har försvårats.

3.3 Arbetssätt

Prognos

Strategisk plan och budget innefattar som tidigare beskrivits mål- och budgetprocess. I intervjuer beskrivs budgetarbetet som väl fungerande, med tydliga riktlinjer för åtgärder och tidpunkter dokumenterade i denna process. Varken strategisk plan och budget eller andra styrdokument beskriver hur prognosarbetet för verksamheterna ska ske. I faktakontroll hänvisas till den strategiska planen, som anger att bedömning av kommunens skatte- och statsbidragsintäkter bygger på SKR (Sveriges kommun och regioners) prognos från oktober samt antagande om invånarantal 1 november. I faktakontrollen uppges även att formaliserade arbetssätt för att följa upp och prognostisera kostnader finns dokumenterade i ett verksamhetssystem.

Av strategisk plan framgår även att ekonomin följs upp genom månatliga rapporter till kommunstyrelsen, delårsrapport per januari-augusti och årsrapporten. Dessa månadsrapporter ska utgöra beslutsunderlag för kommunstyrelsen för att kunna agera i tid. Stor vikt ska läggas på analysen för årsprognosen vid varje rapporteringstillfälle.

I intervjuer framkommer vikten av korrekta och genomarbetade prognoser då det är en viktig grund för både chefer och politikers beslut. Ekonomiavdelningen har förändrat organisationen med controllers som har uttalade verksamhetsområden och kan stötta i prognosarbetet. Intervjuade verksamhetschefer uttrycker sig positivt till denna förändring, men vissa framför även en önskan om träffsäkrare prognoser.

Åtgärder

I intervjuer framkommer att viss diskrepans finns mellan tjänstepersoner och politiker vad gäller kostnadsbesparande åtgärder för att nå en budget i balans. I intervjuer uppger representanter för kommunstyrelsen att verksamhetschefer har ansvaret att genomföra åtgärder av övriga verksamhetsanpassningar utan politiska beslut. I intervjuer uppger representanter för förvaltningen att budgetavvikelse i flera fall är större än vad som går att korrigera med verksamhetsbeslut. Exempel på beslut av större strategisk karaktär som nämns för är skolstruktur, gymnasieplatser och förändrade fastigheter för särskilt boende. Av delegationsordningen framgår att kommunstyrelsen inte har delegerat någon av dessa åtgärder.

I Strategisk plan och budget 2025-2028 framgår att nettokostnaderna ska analyseras och förklaras samt att verksamheterna ska påbörja sin anpassning mot de förändringar som prislappsmodellen tydliggör genom ett flertal utredningsuppdrag för 2025 (se bilaga 1). De ekonomiska prioriteringar som anges i omställningsbudgeten för 2025 är

- Utställningsbudgeten minskas med 1 mkr för verksamhetsområde utbildning. Minskningen ska fördelas på budget som ej tillhör grundskolan eller byarnas förskolor.
- Utställningsbudgeten minskas med 5 mkr gällande minskning av kommunens lokalkostnader.
- Utställningsbudgeten ökar med 0,75 mkr för en kommunjurist.

Redogörelse av åtgärder från kommunstyrelsen

*Kommunstyrelsen 2024-02-05*¹¹ beslutade att ge kommunchefen följande uppdrag:

1. Återkomma med förslag på hyressättning särskilt boende och gruppboende.
2. Återkomma med förslag på förändringar i den politiska organisationen för att minska kostnaderna.
3. Återkomma med förslag om tillfällig förstärkning av fastighetsramen.
4. Återkomma med förslag på strukturella förändringar som minskar verksamhetens kostnader eller ökar intäkterna.
5. Säkerställa att verksamheternas chefer noggrant följer den ekonomiska utvecklingen och arbetar med att minska kostnaderna eller öka intäkterna.

Vi noterar att kommunstyrelsens inte tidsatt när återrapportering ska ske samt inte definierar nivå för hur stora minskade kostnader och ökade intäkter förslagen ska åtgärda.

*Kommunstyrelsen 2024-05-20*¹² beslutade, i ärende om ekonomisk rapportering, att kommunchefen får i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder till kommande kommunstyrelsesammanträde 31 maj 2024.

*Kommunstyrelsens protokoll 2024-05-31*¹³ innefattar inte kommunchefens förslag på åtgärder.

Av kommunstyrelsens protokoll 2024-09-16¹⁴ framgår att:

1. Kommunchefen får i uppdrag att påbörja utredningsuppdragen som presenteras i strategiska planen för 2025–2028 redan under 2024.
2. Kommunchefen får i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder och uppföljning till kommande kommunstyrelsesammanträde 7 oktober 2024.

*Kommunstyrelsen 2024-10-07*¹⁵ innehöll rapportering av delårsbokslut per augusti 2024. Verksamheternas årsprognos visar på total budgetavvikelse för verksamheternas årsprognos mot ett underskott på -33 829 tkr mot budget. Kommunstyrelsens beslutade att:

1. Kommunstyrelsen ska återkommande få en rapportering av vidtagna åtgärder gällande utredningar av besparingar framtill redovisning av årsbokslut 2024.
2. Kommunstyrelsen ska återkommande få en rapportering av befolkningsutvecklingen och vidtagna åtgärder för att öka befolkningen.
3. Ge kommunchefen i uppdrag att återkomma med konkreta förslag på besparingsåtgärder.

Av *kommunstyrelsens protokoll 2024-10-07*¹⁶ framkom förslag på förändringar i den politiska organisationen, med hänvisning till kommunstyrelsens ärende om aviserade

¹¹ KS 2024-02-05 §14

¹² Kommunstyrelsens protokoll 2024-05-20 §92

¹³ Kommunstyrelsens protokoll 2024-05-31 §135-§160

¹⁴ Kommunstyrelsens protokoll 2024-09-16 §186

¹⁵ Kommunstyrelsens protokoll 2024-10-07 §208

¹⁶ Kommunstyrelsens protokoll 2024-10-07 §210

budgetavvikelser 2024-02-05. Kommunstyrelsens beslutade att ordförande i utskotten ska noga överväga kostnader i utskotten.

I *kommunstyrelsens protokoll 2024-11-04*¹⁷, ärende "återrapportering besparingar/effektiviseringar", framgår av ärendebeskrivningen att verksamheten i samband med att Strategiska planen 2025-2028 antogs i juni 2024 (KF 2024-06-10, §58) av fullmäktige fick i uppdrag att genomföra en rad utredningar och att analysera och förklara nettokostnadsavvikelser. Av protokollet framgår det även att åtgärder, förväntad effekt och status beskrivs i dokument bifogat till ärendet. Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att det inte finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och prognostisera kostnader

Bedömningen baseras på att det inte framkommit dokumenterade eller gemensamt beskrivna arbetssätt för att följa upp och prognostisera kostnaderna.

Vi ser det som positivt att verksamheterna numera har dedikerade controllers inom respektive verksamhetsområde. Vi anser att det är av vikt att controllers har utpekade verksamhetsområden för att kunna ha detaljerade kunskaper om organisation och utveckling. Vi anser även att samarbete mellan controllers och de chefer som är nära verksamheten är av stor vikt för att möjliggöra korrekta prognoser.

Vår bedömning är att det inte finns formaliserade arbetssätt för att hantera avvikelser i förhållande till budget och prognos

Bedömningen baseras på att det inte framkommit dokumenterade eller gemensamt beskrivna arbetssätt för att hantera avvikelser i förhållande till budget och prognos.

Vi konstaterar att det kan finnas otydligheter i gränsdragningen mellan verksamhetsbeslut och politiska beslut för att hantera budgetavvikelser utefter vad som framkommit intervjuer.

Vi konstaterar att kommunstyrelsen under året vid ett flertal sammanträden gett kommunchefen i uppdrag att återkomma med konkreta förslag på besparingsåtgärder. Vi anser att konkreta förslag på besparingsåtgärder ska innefatta beskrivning av effekter på verksamheten, tid för genomförande samt uppskattade kostnadsbesparingar som även är periodiserade för innevarande/nästkommande år.

Vi kan även konstatera att kommunstyrelsen i samband med delårsrapport per augusti gett uppdrag om ett antal utredningar varav ett flertal avser kostnadsbesparingar.

¹⁷ Kommunstyrelsens protokoll 2024-11-04 §247,

Älvsbyns kommun
Granskning av Ekonomistyrning

2025-01-20

Vår bedömning är att det inte finns formaliserade arbetssätt för att följa upp och återrapportera beslutade åtgärder

Bedömningen baseras på att det inte framkommit dokumenterade eller gemensamt beskrivna arbetssätt för att följa upp och återrapportera beslutade åtgärder

Vi observerar att kommunstyrelsen i samband med delårsrapport per augusti gett uppdrag om återrapportering av vidtagna åtgärder gällande utredningar av besparingar ska ske fram till redovisning av årsbokslut 2024. Vi noterar även att det i vissa beslut under 2024 har saknats direktiv om när kommunchefen ska återkomma med konkreta förslag på besparingsåtgärder.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att konstatera om kommunstyrelsen har ändamålsenliga rutiner för att styra och följa upp ekonomin.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte säkerställt ändamålsenliga rutiner för att styra och följa upp ekonomin.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att ekonomisk uppföljning rapporteras regelbundet enligt beslutad tidsplanering
- Säkerställa att planeringen av sammanträden för kommunstyrelsen är förenlig med ekonomisk uppföljning.
- Genomföra en översyn av utskottens ekonomistyrning inom sitt arbetsområde för att eventuellt förändra utskottens ansvar tills pågående utredning av den politiska organisationen för nästa mandatperiod är färdigställd.
- Ytterligare tydliggör chefers ansvar och mandat att ta beslut för att bedriva verksamhet inom de ekonomiska ramar som ges
- Genomföra en översyn av kommunstyrelsens delegationsordning gällande ekonomi så att beslut fattas på lämplig nivå utifrån ett ekonomistyrningsperspektiv
- Säkerställa att det finns rutiner för prognos, avvikelshantering och återrapportering av avvikelser.
- Säkerställa att beslutade utredningar återrapporteras till kommunstyrelsen under 2025.

Älvsbyns kommun
Granskning av Ekonomistyrning

2025-01-20

Datum som ovan

KPMG

Maria Wiksten
Verksamhetsrevisor, Kundansvarig

Pär Koyanagi-Gustafsson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Dokumentet har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Bilaga 1, utredningsuppdrag 2025

Social Verksamhet

- Utredning boendeformer i Älvsbyns kommun, särskilt boende, trygghetsboende (biståndsbedömt och ej biståndsbedömt samt effekter på bemanningstal och kvalitet).
- Förtätning befintliga platser inom SÄBO.
- Hyressättning särskilt boende och gruppboenden.
- Utred införandet av LOV i hemtjänst och LSS.
- Utredda effekterna av att införa ett maxtak på hemtjänst med bibehållen kvalitet - dvs vilka andra åtgärder kan vidtas.

Utbildning

- Analysera differensen mellan SCB:s prognoser för barn i förskolan och verkligt utfall.
- Följ antal inskrivna barn som är närvarande på förskolan för bättre planeringsunderlag.
- Ta fram en resursfördelningsmodell för förskola, lag-, mellan- och högstadiet och gymnasiet.
- Genomför bemanningsplanering/ tjänstefördelning gymnasiet.

Kultur och fritid

- Fördela ut lokalkostnader/hyra för idrottshallar och simhall på skolan
- Kartlägg nyttjandegrad per anläggning
- Undersök möjligheter att samnyttja personal park och fritid.
- Utvärdera bokningssystemet Idavall.

Övrigt

- Se över behov av strukturella åtgärder i både organisationen och nyttjande av lokaler.
- Ta fram grundbemanningen för alla verksamheter.
- Utred om entreprenaddrift av simhallen är ett alternativ.
- Utred om entreprenaddrift av lokalvården är ett alternativ.
- Översyn av taxor samt indexuppräknings.